

KATEDRA ZA PRAVNU HISTORIJU I KOMPARATIVNO PRAVO

**HISTORIJA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE****IZVEDBENI PLAN NASTAVE ZA 2024/25. GODINU**

Prof. dr Mehmed Bečić

Viši asst. Tahir Herenda, MA iur

Sarajevo, 03. mart 2025.

**IZVEDBENI PLAN PREDAVANJA****REDOVNI STUDIJ**

Sedmica Termin	Mjesto/režim izvođenja nastave	TEMATSKA OBLAST/NASTAVNA AKTIVNOST
<b>I</b> 04.03.25.	<b>Sala I godine</b>	<b>Uvodno predavanje</b> <b>Pravna historija i historijski metod izučavanja prava</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Pregled nastavnih jedinica koje se obrađuju</li> <li>- Koncept ispita i nastavnih aktivnosti (projekti/diskusije/testovi)</li> <li>- Pregled literature i materijala za pripremanje ispita</li> </ul>
<b>II</b> 11.03.25.	<b>Sala I godine</b>	<b>Izvori prava i pravne institucije u srednjovjekovnoj Bosni</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Običaj kao izvor prava i izvor za saznanje prava u srednjovjekovnoj Bosni</li> <li>- Sekundarni izvori za saznanje prava</li> <li>- Šta znamo o sudovima u srednjovjekovnoj Bosni?</li> <li>- Šta otkrivaju povelje o sudovima, postupku i dokazima (primjer)?</li> <li>- Krivično pravo i sistem kazni</li> <li>- Zemljišno, ugovorno, porodično, nasljedno pravo</li> </ul>
<b>III</b> 18.03.25.	<b>Sala I godine</b> (alternativno online uz prethodnu obavijest)	<b>Izvori prava i primjena prava - pravosuđe u Bosni pod osmanskom upravom</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Izvori osmanskog prava (kanun i šerijat)</li> <li>- Nedržavni izvori prava u osmanskom periodu</li> <li>- Modernizacija/reforma prava za vrijeme tanzimata</li> <li>- Kadije – uređenje i nadležnosti</li> <li>- Uloga muftije – značaj fetve za razvoj prava i domaću pravnu praksu</li> <li>- Nadležnosti drugih upravnih organa kao pomoćnih i/ili kvazisudskih organa</li> <li>- Crkveni sudovi/poglavari milleta u ulozi sudova</li> <li>- Nastanak redovnih sudova u XIX stoljeću</li> <li>- Reforma šerijatskih sudova u XIX stoljeću</li> <li>- Nastanak trgovačkih sudova u XIX stoljeću</li> </ul>
<b>IV</b> 25.03.25.	<b>Sala I godine</b> (alternativno online uz prethodnu obavijest)	<b>Razvoj krivičnog prava u Bosni za vrijeme osmanske uprave</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Šerijatsko krivično pravo i krivično pravo u kanunima</li> <li>- Primjeri – analize krivičnih djela u kanunima</li> <li>- Reforma krivičnog prava u XIX stoljeću</li> </ul>
<b>V</b> 01.04.25.	<b>Sala I godine</b> (alternativno online uz	<b>Civilno pravo u Bosni za vrijeme osmanske uprave</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kanun i šerijat u oblasti stvarnog prava (osmanski pravni poredak): 5 kategorija vlasništva</li> </ul>

	prethodnu obavijest)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ugovorno pravo</li> <li>- Osmanski pravni pluralizam u oblasti privatnog prava (nasljedno, bračno i porodično pravo)</li> <li>- Studija: Zakon o zemljišnoj svojini</li> <li>- Studija: Osmanski građanski zakonik (Medžella)</li> </ul>
VI 08.04.25.	Sala I godine	<b>Priprema za test</b> <b>Rekapitulacija gradiva/pitanja i odgovori/diskusija</b>
VII 15.04.25.	Sala I godine	<b>TEST</b>
VIII 22.04.25.	Sala I godine	<b>Reforma pravosuđa u Bosni i Hercegovini na prelazu XX stoljeće</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Uvoz i smjena pravnikā nakon 1878. – „smjena pravne kulture“</li> <li>- Uspostava Vrhovnog suda za Bosnu i Hercegovinu</li> <li>- Reforma redovnih sudova</li> <li>- Reforma šerijatskih sudova</li> <li>- Definiranje nadležnosti crkvenih sudova</li> <li>- Donošenje prvih procesnih zakona za BiH</li> </ul>
IX 29.04.25.	Sala I godine (alternativno online uz prethodnu obavijest)	<b>Pravni sistem Bosne i Hercegovine pod austrougarskom upravom: kontinuitet i transformacija - druga faza evropeizacije prava</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kako je transformiran pravni poredak BiH u periodu 1878-1918?</li> <li>- Kako je uređeno materijalno civilno pravo?</li> <li>- Kako je uređeno materijalno trgovačko pravo?</li> <li>- Novo krivično zakonodavstvo</li> <li>- Analiza zakonskih projekata/slučajeva</li> </ul>
X 06.05.25.	Sala I godine	<b>Pravni sistem Bosne i Hercegovine u okviru Kraljevine SHS/Jugoslavije</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Pravni partikularizam i pravni pluralizam Kraljevine SHS/Jugoslavije</li> <li>- Proces unifikacije/kodifikacije prava</li> <li>- Uređenje sudova</li> <li>- Civilno pravo</li> <li>- Krivično pravo</li> <li>- Procesno pravo</li> </ul>
XI 13.05.25.	Sala I godine (alternativno online uz prethodnu obavijest)	<b>Pravne kodifikacije u Jugoslaviji I dio</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Medžella</li> <li>- Opći građanski zakonik i njegova recepcija u Jugoslaviji</li> </ul>
XII 20.05.25.	Sala I godine (alternativno online uz prethodnu obavijest)	<b>Pravne kodifikacije u Jugoslaviji II dio</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru</li> <li>- Srpski građanski zakonik</li> </ul>
XIII 27.05.25.	Sala I godine	<b>Pravne kodifikacije socijalističke Jugoslavije i pitanje pravnog kontinuiteta: pregled</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Pravni poredak u Jugoslaviji 1941-1946</li> <li>- Zakon o nevažnosti pravnih pravila 1946</li> <li>- Kodifikacije privatnog prava (pregled)</li> <li>- Kodifikacije krivično prava (pregled)</li> <li>- Pravni kontinuitet i diskontinuitet nakon 1992/95.</li> </ul> <b>Pravo i pravosuđe u Bosni i Hercegovini nakon 1995.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kako je organizirano pravosuđe u Bosni i Hercegovini danas</li> <li>- Kako je uređeno civilno pravo</li> </ul>

		- Kako je uređeno krivično pravo
XIV 03.06.25.	Sala I godine	Priprema za završni ispit
XV 10.06.25.	Sala I godine	Završna diskusija/Ovjera urednog pohađanja nastave

## VANREDNI STUDIJ

Sedmica Termin	Mjesto/režim izvođenja nastave	TEMATSKA OBLAST/NASTAVNA AKTIVNOST
I 04.03.25.	Sala I godine	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uvodno predavanje</li> <li>- Pravna historija i historijski metod izučavanja prava</li> <li>- Pregled nastavnih jedinica koje se obrađuju</li> <li>- Koncept ispita i nastavnih aktivnosti (projekti/diskusije/testovi)</li> <li>- Pregled literature i materijala za pripremanje ispita</li> <li>- Pregled pravnog razvitka Bosne: srednji vijek i osmanski period</li> </ul>
II 08.04.25.	Sala I godine	- Priprema za semestralni test
III 15.04.25.	Sala I godine	- TEST
IV 20.05.25.	Sala I godine	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Pregled pravnog razvitka u BiH: druga polovina XIX stoljeća</li> <li>- Pregled pravnog razvitka u BiH: XX stoljeće</li> <li>- Odbrane seminara</li> </ul>
V 03.06.25.	Sala I godine	- Priprema za završni ispit

## IZVEDBENI PLAN VJEŽBI

2024/25.

Sedmica	Režim izvođenja	TEMATSKA OBLAST/NASTAVNA AKTIVNOST
I	Sala I godine	Uvodne vježbe/upoznavanje sa predmetom i izvedbenim planom/ Upute za izradu seminarskog rada
II	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova iz srednjovjekovne Bosne
III	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova: Sidžili kadija
IV	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova: Krivično pravo osmanske države
V	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova: Fetve
VI	Sala I godine	Pripreme za semestralni test
VII	Sala I godine	<b>Prva provjera znanja (prvi test)</b>
VIII	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova iz perioda tanzimata: Zakon o zemljišnoj svojini (Ramazanski zakon)
IX	Sala I godine	Analiza pravnih tekstova iz perioda tanzimata: Medžella
X	MS Teams	Analiza pravnih tekstova: Opći građanski zakonik
XI	MS Teams	Analiza pravnih tekstova: Srpski građanski zakonik
XII	MS Teams	Analiza pravnih tekstova: Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru

XIII	MS Teams	Odrbane seminarara/samostalnih istraživačkih radova
XIV	Sala I godine	Rekapitulacija gradiva/Pripreme za test
XV	Sala I godine	Rekapitulacija gradiva/Pripreme za test

## LITERATURA

### Literatura

#### Obavezna

- Mustafa Imamović, Uvod u historiju i izvore bosanskog prava, Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.
- Enes Durmišević, Uvod u razvoj pravne misli u Bosni i Hercegovini, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2014., str. 11-33.
- Mehmed Bečić, Između Orijenta i Okcidenta: Recepcija Općeg građanskog zakonika u Bosni i Hercegovini, Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2022. str. 43 – 114, 215-233.
- Fikret Karčić, Historija šerijatskog prava, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005, str. 143-164.
- M. Akif Ajdin, „Pravo kod Osmanlija“, Historija osmanske države i civilizacije, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 2004, str. 515-585.
- Izabrani tekstovi i materijali za vježbe koji se postavljaju na web-stranicu Pravnog fakulteta

#### Dopunska

- Mustafa Imamović, Historija države i prava Bosne i Hercegovine, IV izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2014.
- Enes Durmišević, „Idžtihad kao najviši izraz islamskog genija“, u: Alibasic, Ahmet; Karčić, Fikret, Islamska pravna kultura u tranziciji: eseji u čast Fikreta Karčića, CNS, Sarajevo, 2020., str. 175-193.
- Dženana Čaušević, Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine Dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005. (Odlomci za analizu)
- Thomas Simon (Hg.), Konflikt und Koexistenz. Die Rechtsordnungen Südosteuropas im 19. und 20. Jahrhundert, Band II, Serbien, Bosnien-Herzegowina, Albanien, Vittorio Klostermann, 2017.
- Ehlimana Memišević, Sudovi: komparativna studija, Centar za napredne studije, Sarajevo, 2019
- Fikret Karčić, Studije o šerijatskom pravu i institucijama, Drugo dopunjeno izdanje, CNS, Sarajevo, 2012.
- Enes Durmišević: Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća, Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
- Mehmed Bečić, „Recepcija krivičnog prava u Bosni i Hercegovini u drugoj polovini XIX stoljeća“, Godišnjak Pravnog fakulteta u

Sarajevu, LIX-2016, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevu, 2016., 219-224.

- Mehmed Bečić, „Novi pogled na transformaciju šerijatskih sudova u Bosni i Hercegovini: da li je 1883. godine nametnut kolonijalni model primjene šerijatskog prava?“, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 2017, 59-82.

### STRUKTURA BODOVA I BODOVNI KRITERIJ

Vrednovanje znanja vrši se kontinuiranim praćenjem i ocjenjivanjem rada studenata tokom semestra. Studenti tokom semestra mogu osvojiti 50 bodova i na završnim ispitu 50 bodova.

Elementi praćenja i provjeravanja	opterećenje u ECTS	udio (%) u ocjeni
Parcijalni ispit	2	30%
Samostalni istraživački rad/debate/projekti/ Participacija u diskusiji	1	20%
Završna evaluacija znanja	3	50%
<b>Ukupno</b>	<b>6</b>	<b>100%</b>

Način oblikovanja konačne ocjene:

U oblikovanju konačne ocjene uzimaju se u obzir utvrđeni elementi praćenja i provjeravanja rada studenata: prvi parcijalni ispit, samostalni istraživački rad – esej, učešće u diskusiji/debati/projektu i završni ispit.

Prvi parcijalni ispit i završni ispit za vrijeme trajanja vanrednih okolnosti održavat će se online.

Prvi parcijalni test: od 0 do 30 bodova (uvjet za pristupanje završnom ispitu je minimalno 15 bodova); učešće u aktivnosti na časovima predavanja: od 0 do 15 bodova; učešće u aktivnosti na časovima vježbi: od 0 do 5 bodova; Završni ispit- od 0 do 50 bodova. Konačna ocjena formira se na osnovu evaluacije svih oblika studentskog rada – zbrajanjem bodova ostvarenih tokom semestra. Završni ispit polaže se u redovnom, popravnom i septembarskom ispitnom roku u skladu sa propisima o visokom obrazovanju. Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje u skladu sa čl.62.ZVO, i to: a) 10 (A) - nosi 95-100 bodova;b) 9 (B) - 85-94 bodova; c) 8 (C) - 75-84bodova;d) 7 (D) - nosi 65-74 bodova; e) 6 (E) - nosi 55-64 bodova; f) 5 (F, FX) - manje od 55 bodova. U indeks se unose prolazne ocjene.Ocjena 6(E) je najniža prolazna ocjena.

Ostale informacije relevantne za praćenje rada studenta, vrednovanje i ocjenjivanje:

Student ostvaruje pravo izlaska na završnu evaluaciju znanja ako je u okviru prvog parcijalnog ispita ostvario najmanje 15 bodova.

Završni ispit se polaže u redovnom, popravnom i septembarskom ispitnom roku u skladu sa čl.64 ZVO.

Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje u skladu sa čl.62.ZVO, i to: a) 10 (A) - nosi 95-100 bodova;b) 9 (B) - 85-94bodova; c) 8 (C) - 75-84bodova;d) 7 (D) - nosi 65-74 bodova; e) 6 (E) - nosi 55-64 bodova; f) 5 (F, FX) - manje od 55 bodova. U indeks se unose prolazne ocjene.Ocjena 6(E) je najniža prolazna ocjena.

### KONTAKT INFORMACIJE

Kontakt informacije	Mail adresa	Kabinet	Termin konsultacija
<b>Prof. dr. Mehmed Bečić</b> ( <a href="#">Biografija</a> )	m.becic@pfsa.unsa.ba	140	Srijeda - 11.15 – 14.00 i - 17.00-17.45 sati (u ovoj satnici osim 06.03.; 03.04. i 12.06)



			Četvrtak - 17.00 – 17.45 sati (u ovoj satnici samo 07.03.; 04.04. i 13.06)
<b>Viši asst. Tahir Herenda, MA</b> ( <a href="#">Biografija</a> )	t.herenda@pfsa.unsa.ba	027	Srijeda, 13:45 – 17:30

Link za Microsoft Teams grupu:

1. Redovni i redovni samofinansirajući studenti:

[Historija prava BiH 2024/2025 \(R i Rs\) | General | Microsoft Teams](#)

2. Vanredni studenti:

[Historija prava BiH 2024/2025 \(V\) | General | Microsoft Teams](#)

LINK ZA STRANICU Historija prava BiH: opće informacije i obavijesti:

<https://www.pfsa.unsa.ba/pf/historija-prava-bih-2025-opce-informacije-i-obavijesti/>